

Trh výrobních faktorů

Doc. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.

Trh primárních výrobních faktorů

Základní pojmy:

Celkový fyzický produkt (Total Physical Product, **TPP**);

Mezní fyzický produkt (**MPP**);

Příjem z mezního fyzického produktu (MRP) = cena, kterou je firma ochotna zaplatit za jednotku příslušného výrobního faktoru.

Potom:

$$MRP = MPP \times MR \quad MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$$

$$MRP = \frac{TRP}{VF} \quad MPP_Q \times MR_Q = P_X$$

P_X ... cena výrobního faktoru

Trh primárních výrobních faktorů

V podmínkách dokonalé konkurence platí: $MR_Q = P_Q$. Potom :

$$MPP_L \times P_Q = P_L = w \qquad MPP_A \times P_Q = P_A = a$$

Firma jako poptávající na trhu výrobních faktorů je v rovnováze, pokud se mezní náklady výrobního faktoru vyrovnají jejich příjmům:

$MFC = MPR$; $MFC = MPP \times MR = MPR$; $MR = P$;

$MFC = MPP \times P = MPR$

Při splnění této rovnosti firma minimalizuje náklady, tj. maximalizuje zisk!

$MFC < MRP$... firma bude nakupovat další jednotky výrobního faktoru a rozšiřovat tak výrobu.

$MFC > MRP$... firma omezí poptávku po daném výrobním faktoru dokud opět nedojde k rovnováze.

P12_Trh výrobních faktorů

Trh primárních výrobních faktorů

Pravidlo substitute – cílem je minimalizace nákladů.

Při vzrůstu ceny jednoho VF, pokud se ceny jiných nemění, nahradit tento zdražený vstup větším množstvím vstupů ostatních (pokud je to technologicky proveditelné).

$$\frac{MPP_A}{P_A} = \frac{MPP_B}{P_B} = \dots = \frac{MPP_N}{P_N}$$

P12_Trh výrobních faktorů

Trh práce

Předpoklad: dokonale konkurenční trh = žádný subjekt nemůže ovlivnit cenu práce (mzdu).

Existuje dokonalá informovanost, mobilita pracovních sil (nic nebrání tomu, aby pracovníci přecházeli z jedné práce do druhé),
všechny domácnosti maximalizují užitek a všechny firmy maximalizují zisky.

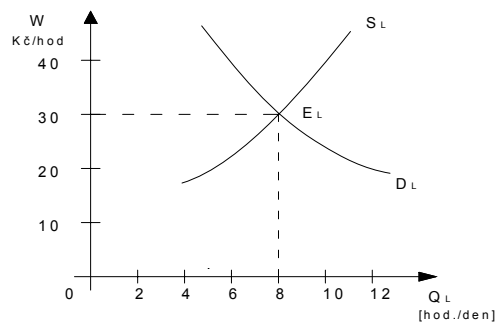
P12_Trh výrobních faktorů

Trh práce

Mezní náklady jsou hodnotou dodatečné jednotky volného času, který byl získán substitucí za práci.

Mezní užitek je dodatečný příjem získaný z dodatečné jednotky práce.

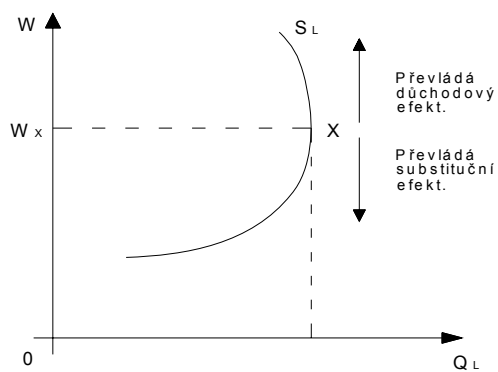
Domácnost jako nositel primárního výrobního faktoru práce je v rovnováze, pokud se újma z práce rovná efektu, který práce přináší.



P12_Trh výrobních faktorů

Trh práce

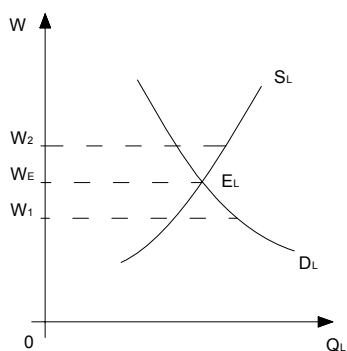
Tvar nabídkové křivky práce



P12_Trh výrobních faktorů

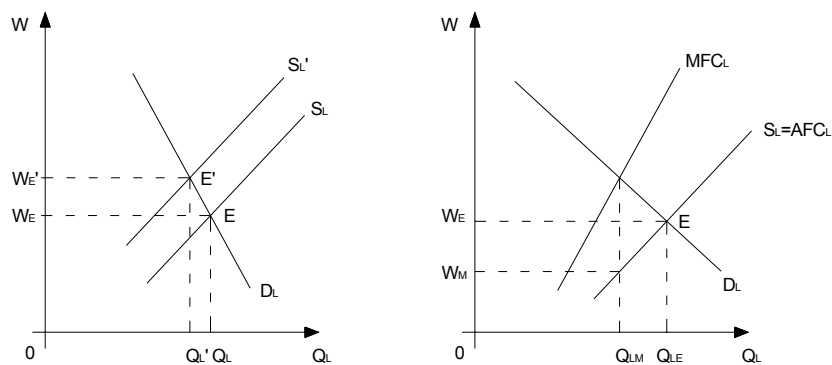
Trh práce

Rovnováha na trhu práce: $MRP_L = P_L = w$



P12_Trh výrobních faktorů

Poruchy na trhu práce zásah odborů; monopson



P12_Trh výrobních faktorů

Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti

$$u = \frac{U}{L} \times 100 \%$$

$$L = E + U$$

Přirozená (dobrovolná) nezaměstnanost nastává, pokud je počet občanů hledajících práci (nezaměstnaných) menší než počet volných pracovních míst.

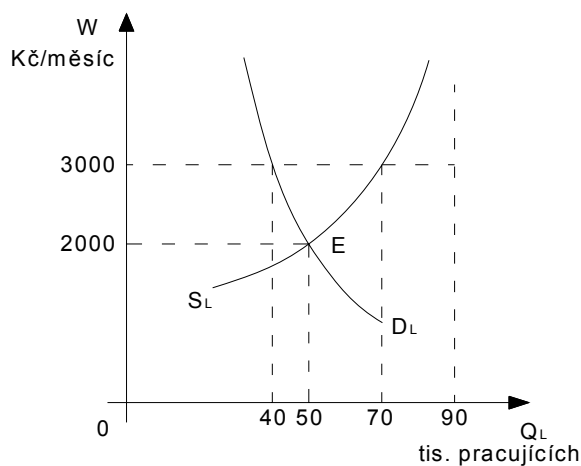
Příčiny přirozené nezaměstnanosti:

- Frikční;
- Sezónní;
- Cyklická;
- Strukturální;
- Preference volného času.

Nedobrovolná nezaměstnanost znamená, že počet volných pracovních míst je menší než počet pracovníků hledajících zaměstnání.

P12_Trh výrobních faktorů

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost



P12_Trh výrobních faktorů

Trh půdy

Celková nabídka půdy je fixní neboli zcela neelastická.

Cenu takového fixního faktoru = renta.

Cena půdy = renta pozemková = závislá na příjmu z MPP jejího nejlepšího využití.

Pokud jako vlastníci půdy hledáme maximalizaci zisku, budeme se snažit, aby renta byla co nejvyšší.

Dalším kritériem pro rozhodování budou náklady obětované příležitosti samoobdělávání dané půdy - pokud nejvyšší nabídka bude menší než náklady obětované příležitosti, potom si půdu necháme a budeme na ni hospodařit sami.

P12_Trh výrobních faktorů

Umístění, použití půdy, pozemková renta

Pozemková renta v daném území může růst $\neq$ zvětšená nabídka půdy.
Cena půdy je závislá na poptávce.

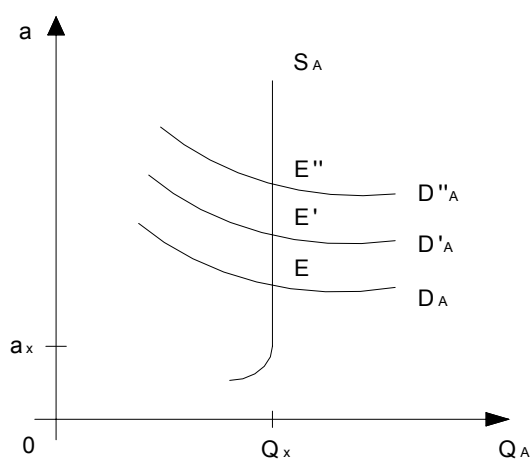
Půda potřebná **pro zemědělství** je placena podle své úrodnosti.

Nezemědělské plochy jsou placeny podle jejich umístění (střed města, průmyslová nebo naopak rekreační oblast), na komfortu prostředí, vhodných veřejných zařízeních (služby), inženýrských sítích.

Na straně center a jiných aktivit je renta kompenzována úsporami za dopravu.

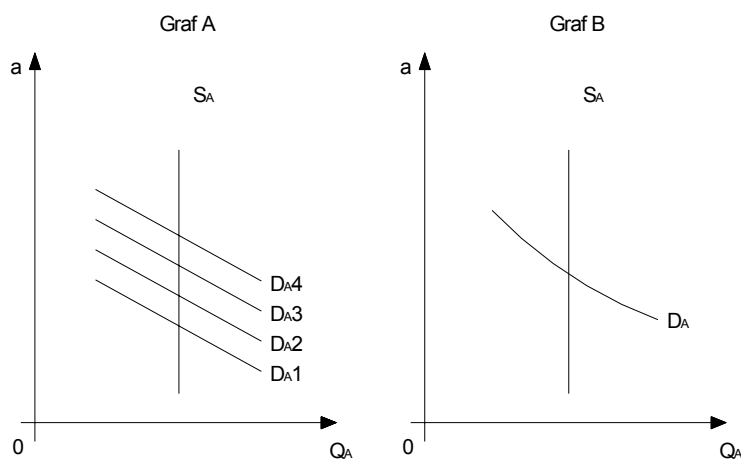
P12_Trh výrobních faktorů

Trh půdy



P12_Trh výrobních faktorů

Trh půdy – změny výše pozemkové renty



P12_Trh výrobních faktorů

Trh kapitálu – kapitálových statků

Kapitál (kapitálové statky) jsou sekundárním výrobním faktorem, představují vstupy do výroby, které vytvořil člověk za účelem produkce zboží a služeb.

Tento produktivní kapitál (fixní a oběžný) se také nazývá **kapitálem fyzickým**.

Celkový vklad nových kapitálových statků do výroby jsou hrubé (brutto) investice (IB), které se skládají z čistých a obnovovacích.

$$I_B = I_N + I_R$$

P12_Trh výrobních faktorů

Trh kapitálu –kapitálových statků

Výše výnosu kapitálu je dána mezním fyzickým produktem kapitálu (MPP_K) a cenou příslušného kapitálového statku (P_K).

Hodnota statku je tvořena původní hodnotou a hodnotou přidanou zpracováním, která je vytvořena mzdami, rentou, úrokem a hrubým ziskem.

$$HZ = V - (S+M) \quad \check{Z} = HZ - a; \quad ZD = Z - D$$

Čistý zisk = podnikatelský zisk + renta + úrok.

Efektivnost vloženého kapitálu (K) – koeficientem rentability (r).
$$r = \frac{Z}{K} \cdot 100 [\%]$$

Výnos ze zápůjčního kapitálu, je pro nás důležitá nejenom výše úroku (u), ale také úroková míra (i).

$$i = \frac{u}{K} \cdot 100 [\%]$$

P12_Trh výrobních faktorů

Děkuji vám za pozornost ...

P12_Trh výrobních faktorů